

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

BACALAUREAT 2005

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU LIMBA PORTUGHEZĂ

I. STATUTUL DISCIPLINEI

În conformitate cu prevederile Legii învățământului în vigoare, toți absolvenții învățământului liceal vor susține un examen oral la una din limbile moderne studiate, ca probă obligatorie (proba *b*). De asemenea, pot alege o limbă modernă pentru examenul scris, ca probă opțională (proba *e* sau *f*).

Luând în considerare noul Plan-cadru pentru învățământul liceal și Programele școlare, examenul de bacalaureat 2005 menține aceeași structură în ceea ce privește:

- probele (*orală*, ca probă obligatorie, sau *scrisă*, ca probă la alegere);
- competențele de evaluat, și, în general, conținuturile și tipurile de itemi (subiecte);
- repartizarea pe categorii de teste, pentru ambele probe (oral și scris), în funcție de numărul de ore de studiu săptămânal:
 - **3-4 ore**
 - **bilingv**

Atât pentru proba orală, cât și pentru proba scrisă, candidații tuturor profilurilor, vor fi evaluați pe baza unor *texte necunoscute / nestudiate* la clasă.

Pentru toate profilurile, accentul se va pune pe abilități de comunicare orală sau în scris și nu pe conținutul textelor din manuale.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Competențele generale și specifice sunt aceleași pentru toate profilurile (3-4 ore și clase bilingve), în funcție de probă (oral/scris).

1. LIMBA PORTUGHEZĂ: 3-4 ore și clase bilingve

1.1. PROBA ORALĂ

Pentru a evalua competența de comunicare orală, candidații vor fi solicitați, indiferent de numărul de ore săptămânal de studiu:

- să citească corect, fluent și expresiv *un text necunoscut / nestudiat* la clasă.
- să demonstreze capacitatea de a înțelege sensul global al unui text necunoscut prin:
 - identificarea sensului cuvintelor și a relațiilor semantice;
 - recunoașterea și utilizarea elementelor și structurilor gramaticale studiate;
 - răspuns la întrebări (chestionar);

- traducere / retroversiune;
- rezumarea informației pertinente (desprinderea ideilor principale) / reformularea textului prin contragere / reducere;
- exprimarea propriilor păreri în legătură cu o afirmație / ideile / conținutul textului dat, comentarea unui paragraf / unei idei / ideilor textului respectiv.

Candidații pot face trimiteri la / asocieri cu alte texte cunoscute sau cu propria experiență de viață.

- să *demonstreze capacitatea de exprimare* prin:
 - folosirea corectă și adecvată a structurilor gramaticale și lexicale studiate, pe tot, parcursul comunicării orale;
 - rezolvarea unor itemi (exerciții), care au drept țintă acest lucru;
 - relatarea unui eveniment / fapt divers / unei întâmplări / unei experiențe personale; prezentarea unui film / unei cărți; descrierea unui obiect, unei persoane / unui personaj, unei activități, unor locuri cunoscute / imaginare; prezentarea / comentarea unui subiect, printr-un discurs (monolog) convingător, logic și coerent pe o temă dată, integrând exemple relevante și un punct de vedere personal.

Candidații pot face referiri la texte cunoscute, la realitatea înconjurătoare sau la propria experiență.

- să *demonstreze capacitatea de a participa activ la o conversație* (interacțiune orală) în situație de examen.

1.2. PROBĂ SCRISĂ

Pentru evaluarea competenței de comunicare în scris, candidații vor fi solicitați:

- să *dovedească capacitatea de a înțelege sensul global al unui text necunoscut / nestudiat la clasă* prin:
 - identificarea sensului unor cuvinte și a relațiilor semantice;
 - recunoașterea și utilizarea unor elemente și structuri gramaticale studiate;
 - identificarea informațiilor semnificative din text: exerciții (cu alegere duală / multiplă / răspuns la întrebări / text lacunar etc.) / rezumarea textului (desprinderea și selectarea ideilor și a elementelor relevante);
 - exprimarea propriilor păreri în legătură cu ideile / conținutului textului; comentarea unui paragraf / unei idei / ideilor textului.
- să *dovedească capacitatea de exprimare în scris* prin:
 - valorificarea adecvată a competențelor lingvistice dobândite (lexicale, semantice, gramaticale, de ortografiere corectă);
 - rezolvarea unor itemi (exerciții), care au drept țintă acest lucru;
 - relatarea unui eveniment / unui fapt divers / unor întâmplări / unei experiențe personale;
 - descrierea unor obiecte / locuri (cunoscute / imaginare) / activități; descrierea / caracterizarea unui personaj / unei persoane / unei personalități marcante;
 - construirea unui interviu / dialog situațional (pornind sau nu de la reperate oferite de text);
 - redactarea unui C.V. / unei cărți poștale / felicitări / scrisori (personale / administrative) integrând argumente, comentarii, un punct de vedere personal;

- construirea unui discurs logic și coerent, pe baza unei teme, pornind de la o afirmație / un text dat: continuarea unui text / unei idei, comentarea unui subiect / exprimarea și / sau argumentarea unei opinii personale / unui punct de vedere; redactarea unui *eseu structurat / liber*.
- să *dovedească capacitatea de a realiza un transfer lingvistic adecvat*: prin traducerea în / din limba portugheză a unui text literar (clase bilingve) / neliterar (3-4 ore).

III. CONȚINUTURI

1. LIMBA PORTUGHEZĂ: 3-4 ore și bilingv

1.1 ELEMENTE DE LEXIC ȘI DE SEMANTICĂ

Elementele de lexic și de semantică se învață, se dezvoltă și se folosesc pe măsură ce se achiziționează și celelalte competențe lingvistice. Din perspectiva examenului de bacalaureat, evaluarea acestor elemente vizează varietatea, adecvarea și gradul de stăpânire a vocabularului (inclusiv pronunția și ortografierea corectă).

1.2 ACTE DE VORBIRE

Se va urmări capacitatea candidaților de a folosi în mod corect și adecvat elemente și structuri lexicale corespunzătoare *actelor de vorbire* prevăzute de Programa de limba portugheză pentru ciclul liceal:

- a se prezenta, a prezenta pe cineva
- a se prezenta într-un interviu de angajare / C.V.
- a vorbi despre sine
- a vorbi despre starea fizică
- a face o expunere pe o temă dată
- a exprima un raționament / o judecată
- a exprima o opinie personală / stări / sentimente
- a argumenta o opinie personală
- a relata evenimente
- a descrie locuri, persoane, obiecte
- a da, a cere informații practice cuiva
- a exprima gusturi și preferințe
- a sfătui pe cineva / a cere cuiva să facă ceva / a interzice
- a situa în spațiu și timp
- a exprima cantitatea / calitatea; a compara
- a propune / a invita, a accepta / a refuza
- a-și exprima acordul / dezacordul
- a face o urare a felicita
- a rezuma un text (idei esențiale)
- a participa la o conversație / interacțiune orală (în situație de examen)

1.3 CONȚINUTURI LINGVISTICE

Se va urmări capacitatea candidaților de a folosi în mod corect și adecvat elementele și structurile gramaticale studiate, conform Programei de limba portugheză pentru ciclul liceal.

- Lexic:** relații semantice (sinonime, antonime, omonime, paronime, familii de cuvinte), câmp lexical / semantic, conotație / denotație.
- Articolul:** hotărât, nehotărât; contragerea.
- Substantivul:** gen, număr; exprimarea cazurilor; nominalizarea (formarea substantivelor pornind de la un verb).
- Adjectivul:** adjectivul calificativ, acord; gradele de comparație; adjectivul posesiv; demonstrativ.
- Numeralul:** cardinal și ordinal.
- Pronumele:** personal, forme, pronumele personal cu funcție de subiect, complement direct, complement indirect; *Formas de tratamento*; pronumele posesiv, demonstrativ, relativ și nehotărât.
- Verbul:** modul indicativ (timpuri simple și compuse), condițional (prezent, perfect), conjunctiv (prezent, imperfect, perfect, mai mult ca perfect, viitor), imperativ (afirmativ și negativ); forme nominale (infinitivul impersonal și personal, gerunziu simplu și compus, participiu); perifraze verbale uzuale: *estar a, ter de, ter que, haver de + inf., ir + inf., ir a + inf., vir a + inf., acabar de, precisar de*.
verbe auxiliare: *ter, haver, ser, estar*.
folosirea verbelor *ser* și *estar*.
diateza pasivă; conjugarea pronominală, cu pronume personale (*o, a, os, as*), conjugarea pronominală reflexivă.
- Adverbul:** de afirmație, negație; adverbe de timp, de loc, de mod; locuțiuni adverbiale; gradele de comparație; adverbele *cá* și *lá* – utilizare emfatică.
- Prepoziția:** folosirea prepozițiilor: *a, de, em, com, por, para, até, desde*; contragerea cu articol sau pronume; locuțiuni prepoziționale.
- Sintaxa propoziției:** subiectul, predicatul, atributul, complementul (direct, indirect), complementele circumstanțiale.
- Sintaxa frazei:** concordanța la indicativ; concordanța la conjunctiv; folosirea conjunctivului: după verbe de voință, îndoială, sentimente, verbe de opinie, după conjuncții, locuțiuni conjuncționale, expresii impersonale, în propoziții relative; exprimarea cauzei, scopului, ipotezei, consecinței, concesiei, condiției, comparației.
- Tipuri și forme de fraze:** activă, pasivă, negativă, impersonală; imperativă, exclamativă, interogativă, emfaza

1.4 TEXTE ȘI TEME pentru comunicarea orală și scrisă

Textele și temele vor fi alese luând în considerare caracteristici comune precum:

- a) *Sursa*: pasaje din cărți, articole de presă (din ziare, reviste) în limba portugheză;
- b) *Tipul de test*: test autentic literar / neliterar;
- c) *Dimensiune* (număr de cuvinte): în funcție de profil (150-350 de cuvinte);
- d) *Dificultate*: în funcție de profil.

Textele de examen nu vor depăși gradul de dificultate al textelor din manualele de limba portugheză, dar vor diferi ca grad de dificultate, în funcție de profil.

◆ TEXTE

Tipuri de texte: informativ, narativ, incitativ, descriptiv, poetic, argumentativ (pliant turistic, ghid, expunere, eseu).

◆ TEME

Temele pentru monologuri sau redactări sunt inspirate din tot ceea ce reprezintă realitatea înconjurătoare, viața de fiecare zi, experiența personală și experiența umană în general:

- *Viața personală și socială*: identitate (C.V.); relații între tineri, idealuri și proiecte, tinerii și comunitatea, tinerii și idoli lor; familia: membrii, ocupații; sănătate (droguri / SIDA / tabagismul / alcoolul ...) etc.;
- *Viața cotidiană*: convorbiri telefonice; magazine; mijloace de transport; restaurant, hotel, camping, aeroport, gară, poștă, bancă, meteo etc.;
- *Timp liber*: fim-de-semana / vacanță; călătorii, activități (lectură, sport, muzică, dans) etc.;
- *Societate*: educație; cultură (cinema, teatru, muzee, festivaluri ...); mass-media; modă; conflicte între generații; muncă / șomaj; violență / non-violență etc.;
- *Mediul înconjurător*: oraș / sat; poluarea și ocrotirea mediului înconjurător etc.;
- *Spațiul lusofon*: Portugalia contemporană (evenimente marcante); orașe și provincii; obiceiuri, tradiții, sărbători; personalități culturale și științifice; lusofonia și țările lusofone;
- *Comunitatea europeană*: locuri și monumente europene (inclusiv din România); patrimoniul cultural, științific și tehnic european (inclusiv contribuții și personalități românești); ecouri ale culturii românești în plan european; instituții europene.

IV. PRECIZĂRI

1. Proba orală:

- timpul de lucru: 15 minute
- prezentarea: 10 minute

Proba scrisă:

- timp de lucru: 3 ore.

2. Structura și dificultatea subiectelor (itemilor) vor fi în raport cu numărul de ore de studiu săptămânal. Diferențierile (de probe, profiluri) se vor face din punct de vedere *calitativ*

(micșorând / măbind gradul de dificultate al unui item sau al unei sarcini de lucru) și nu *cantitativ* (micșorând / măbind numărul de itemi sau de sarcini de lucru).

3. Textele necunoscute folosite pentru cele două probe de examen nu exclud sau nu trebuie să neglijeze, sub nici o formă, studierea textelor din manual, deoarece acestea sunt cele mai bune surse pentru ca elevii:
 - să se exprime mai corect și să comunice mai bine oral și în scris;
 - să-și însușească structuri gramaticale noi și să și le consolideze pe cele vechi;
 - să se familiarizeze cu diferite genuri, stiluri și registre;
 - să învețe a considera și a aborda orice text nou din manual ca pe un text necunoscut;
 - să învețe cuvinte și expresii noi și să învețe sensuri variate ale aceluiași cuvânt în contexte diferite;
 - să învețe să analizeze și să comenteze un text, exprimând opinii și judecăți de valoare personale;
 - să învețe cum să găsească anumite detalii / exemple pentru susținerea opiniilor personale;
 - să-și îmbogățească cunoștințele legate de cultura și civilizația portugheză.